



VÝROČNÁ SPRÁVA O POKROKU MANAŽÉROV KVALITY OVZDUŠIA ZA ROK 2024

VÝSTUP 2

Aktivity C1.1 Manažéri kvality ovzdušia

Január 2025

Spolufinancované Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú výlučne názormi autora/autorky/autorov a nemusia nevyhnutne odrážať názory Európskej únie alebo CINEA.

Európska únia ani orgán poskytujúci grant za ne nenesú zodpovednosť.

Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom Ministerstva životného prostredia SR.



Názov dokumentu	VÝROČNÁ SPRÁVA O POKROKU MANAŽÉROV KVALITY OVZDUŠIA ZA ROK 2024
Názov projektu	Zlepšenie implementácie programov na zlepšenie kvality ovzdušia na Slovensku posilnením kapacít a kompetencií regionálnych a miestnych orgánova podporou opatrení v oblasti kvalityovzdušia Skrátený názov: LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia
Kód projektu	LIFE18 IPE/SK/000010
Trvanie projektu	1.1.2020 – 31.12.2027
Aktivita	C1.1 Manažéri kvality ovzdušia
Úroveň dôvernosti	Výstup
Dátum vydania	31.12.2024
Zodpovedný partner	MŽP SR
Autori	Autor: Katarína Mičáková Prispievatelia: manažéri kvality ovzdušia

OBSAH

1	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	3
2	SÚHRN	4
3	ÚVOD	7
3.1	Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (Populair)	7
3.2	Všeobecný účel dokumentu	8
3.3	Manažéri kvality ovzdušia 2024	9
4	HODNOTENIE PRÁCE MKO ZA ROK 2024 A POKROK V DOSIAHNUTÍ ICH CIEĽOV	10
4.1	Komunikácia s okresným úradom v sídle kraja a okresnými úradmi	11
4.2	Komunikácia s obcami a mestami k PZKO	12
4.3	Komunikácia s príbuznými odbormi/skupinami/subjektmi (PZKO)	13
4.4	Príprava a spracovanie PZKO	13
4.5	Prijaté podnety a stav ich riešenia	13
4.6	Účasť na akciách	14
4.7	Aktívna účasť na akciách/dosah na verejnosť	14
4.8	Mediálne výstupy a vstupy na stránku dnesdycham.sk a populair.sk, vrátane blogu	15
4.9	Aktivita na sociálnych sieťach (zdieľanie postov s komentárom) a zdieľanie výstupov a článkov na weboch partnerov	16
4.10	Spolupráca s obcami a mestami (okrem PZKO)	17
4.11	Aktivity na školách a iné navštívené subjekty	19
4.12	Školenia	19
4.13	Štúdium a analýza odborných podkladov	20
4.14	Interná komunikácia a spolupráca	21
4.15	Navštívené domy (v súvislosti s aktivitou C3)	22
4.16	Príprava strategických dokumentov/navrhovanie opatrení/pracovné skupiny	22
4.17	Ďalšie aktivity	23
5	ZÁVER	23
6	PRÍLOHY	25
	Príloha A – Indikátorové požiadavky na MKO za r. 2024	26

1 ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

Skratka	Význam
BaP	benzo(a)pyrén
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CEPTA	Centrum pre trvaloudržateľné alternatívy
EEA	Európska agentúra pre životné prostredie
GDPR	Všeobecné nariadenie o ochrane údajov
GIS	Geografický informačný systém
ITMS	IT monitorovací systém
KJ	koordináčna jednotka
KO	kvalita ovzdušia
KSK	Košický samosprávny kraj
MKO	manažér/-i kvality ovzdušia
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MŽP ČR	Ministerstvo životného prostredia Českej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NGO	mimovládne organizácie
NO _x	oxidy dusíka
NSK	Nitriansky samosprávny kraj
O ₃	ozón
OOO	Odbor ochrany ovzdušia MŽP SR
ORKO	oblasť riadenia kvality ovzdušia
OÚ	Okresný úrad
OÚSK	Okresný úrad v sídle kraja
PEDAL	PEDAL Consulting
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PM	prachová/-é častica/-e (z angl.: particulate matter)
PSK	Prešovský samosprávny kraj
PZKO	Program na zlepšenie kvality ovzdušia
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SEA	Proces posudzovania vplyvov strategických dokumentov na ŽP
SIEA	Slovenská inovačná energetická agentúra
SIŽP	Slovenská inšpekcia životného prostredia
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
TSK	Trenčiansky samosprávny kraj
TTSK	Trnavský samosprávny kraj
VÚC	Vyšší územný celok
ŽP	životné prostredie
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj

2 SÚHRN

Výročná správa o pokroku MKO za rok 2024 sumarizuje aktivity, ktoré sa vykonali v priebehu piateho roka implementácie projektu. Správa sa zameriava na projektovú aktivitu C1.1 MKO, ktorá je realizovaná od začiatku projektu, t. j. od roku 2020. Na začiatku projektu bola vytvorená národná sieť MKO, ktorá je aj naďalej stabilná, s menšími personálnymi zmenami. Prvé roky aktivít ovplyvnila najmä pandémia COVID-19. Tieto obmedzenia už v roku 2024 nepokračovali a tak mohli MKO plnohodnotne naplňovať projektové ciele naprieč celým Slovenskom.

MKO v priebehu roka pokračovali v posilňovaní svojich vedomostí a zručností vďaka rôznym školeniam, kurzom, účasti na odborných workshopoch, seminároch, konferenciách, ale predovšetkým aktívne participovali na príprave strategických dokumentov - PZKO. Posledné PZKO boli vydané v r. 2013, pričom od tohto obdobia bolo zaznamenaných niekoľko prekročení limitných a cieľových hodnôt znečisťujúcich látok, čo vyplýva aj z každoročných správ o KO SHMÚ. Za ich vydanie a implementáciu sú zodpovedné okresné úrady v sídle kraja, ktoré spadajú pod MV SR. Sieť MKO ale v záujme zlepšenia kvality ovzdušia na Slovensku, predovšetkým v oblasti vykurovania domácností a mobility, s nimi a s ostatnými dotknutými relevantnými subjektami spolupracuje na identifikácii a implementácii opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia.

MKO sa podieľali aj na príprave rôznych strategických dokumentov, či už svojou účasťou v pracovných skupinách alebo zapojením do legislatívnych procesov.

MKO v ďalšom roku projektu aj naďalej prehľbovali nadviazané kontakty, vytvárali nové spolupráce s relevantnými zainteresovanými stranami, poskytovali odborné poradenstvá, informovali o vývoji a kvalite ovzdušia na lokálnej a regionálnej úrovni, či zvyšovali environmentálne povedomie v oblasti ochrany a kvality ovzdušia. Ich aktívny prístup k práci a spolupráca na ďalších projektových aktivitách (najmä C2, C3, D, E) viedli k tomu, že hlavná téma projektu, ktorou je zlepšenie kvality ovzdušia na Slovensku, sa stala viac diskutovanou.

Dôležitou cieľovou skupinou a partnerom boli aj v r. 2024 samosprávy (mestá a obce), ktoré majú ako orgány ochrany ovzdušia, pri zmene k lepšiemu stavu kvality ovzdušia významný vplyv. Na stretnutiach, na ktorých sa MKO zúčastnili, zástupcom samospráv predstavili hlavné zdroje znečisťovania ovzdušia na Slovensku, aktuálny stav kvality ovzdušia, dopady na zdravie, možné opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia, možnosti financovania týchto opatrení, predstavili možnosti spolupráce a odovzdali tlačene a online propagačné materiály.

Dôležitými opatreniami na zlepšenie kvality ovzdušia sú najmä priame opatrenia, ako je výmena starých vykurovacích zariadení, zmena paliva, či podpora udržateľnej mobility. Rovnako dôležitá je však aj osвета a vzdelávanie. Osvetu a vzdelávanie realizovali MKO medzi odbornou a širokou verejnosťou, t. j. produktívnou časťou populácie, dôchodcami, rodičmi, študentmi, žiakmi a deťmi. Osveta prebiehala formou demonštračných aktivít zameraných na udržateľnú mobilitu a vykurovanie domácností a správnu techniku vykurovania, mediálne aktivity a vzdelávanie v školských zariadeniach a centrách voľného času.

Všetky realizované aktivity manažéri počas roka zaznamenávajú do projektového intranetu a ich progres priebežne sleduje koordinátorka projektu, KJ, líder aktivity C1.1, supervízori a súhrnne sú spracované v tejto správe.

2 SUMMARY

Annual air quality manager's (AQM) report 2024 summarizes the activities they have undertaken during the fifth year of project implementation. The report focuses on project activity C1.1 Air quality managers, which has been implemented since the beginning of the project, from 2020. At the beginning of the project, a national network of air quality managers was created, which continues to be stable, with minor personnel changes. The first years of MKO activities are mainly affected by the COVID-19 pandemic. These restrictions did not continue in 2024 and thus MKO could fully fulfill the project goals across the whole of Slovakia.

During the year, AQMs continued to expand their knowledge and skills thanks to various trainings, courses, participation in professional workshops, seminars, conferences, but above all they actively participated in the preparation of strategic documents – Air quality management plan (AQMP). The last AQMPs were issued in 2013, whereas since this period, several exceedances of limits and target values of polluting substances have been recorded, which also results from the annual reports on air quality of the SHMI (Slovak hydrometeorological institute). The district offices in the seat of the region, which fall under the Ministry of the Interior of the Slovak republic, are responsible for their issuance and implementation. However, in order to improve air quality in Slovakia, especially in the area of household heating and mobility, the AQMs network cooperates with them and with the affected relevant entities in the identification and implementation of measures to improve air quality.

AQMs also participated in the preparation of various strategic documents, either through their participation in working groups or involvement in legislative processes.

In the next year of the project, AQMs continued to deepen established contacts, create new collaborations with relevant interested parties, provide expert advice, inform about the development and air quality at the local and regional level, or raise environmental awareness in the area of air quality and protection. Their active approach to work and cooperation on other project activities (especially C2, C3, D, E) led to the fact that the main topic of the project, which is the improvement of air quality in Slovakia, became more discussed.

An important target group and partner were also in 2024 municipalities (cities and municipalities), which, as air protection authorities, have a significant impact on the change to a better state of air quality. At the meetings in which AQMs participated, representatives of local governments presented the main sources of air pollution in Slovakia, the current state of air quality, health impacts, possible measures to improve air quality, financing options for these measures, presented opportunities for cooperation and handed over printed and online promotional materials .

Important measures to improve air quality are mainly direct measures, such as replacing old heating equipment, changing fuel, or supporting sustainable mobility. However, awareness and education are equally important.

Education and training was carried out by the AQMs between professionals and the general public, i.e. productive part of the population, pensioners, parents, students, pupils and children. Education took place in the form of demonstration activities focused on sustainable mobility and

household heating and correct heating techniques, media activities and education in school facilities and leisure centers.

Managers record all activities implemented during the year in the project intranet, and their progress is continuously monitored by the project coordinator, coordination unit, activity leader C1.1, supervisors and summarized in this report.

3 ÚVOD

3.1 Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (Populair)

Slovenská republika patrí k členským štátom EÚ, ktoré čelia problémom s kvalitou ovzdušia, čo má výrazne negatívny vplyv na zdravie občanov a životné prostredie. Dlhodobú kvalitu ovzdušia na Slovensku ovplyvňujú rôzne zdroje emisií znečisťujúcich látok. Podľa zákona o ochrane ovzdušia monitorujeme v našom ovzduší tieto základné znečisťujúce látky: prachové častice PM₁₀, PM_{2,5}, oxid siričitý SO₂, oxidy dusíka NO_x, ozón O₃, oxid uhoľnatý CO, benzén C₆H₆, benzo(a)pyrén (BaP) a ťažké kovy. Medzi najdôležitejšie zdroje týchto emisií patria lokálne vykurovanie domácností, doprava, priemysel a energetika.

Napriek niektorým zlepšeniam dosiahnutým v posledných rokoch je situácia stále neuspokojivá. Dlhodobé vystavenie vplyvu znečisťujúcich látok v ovzduší podľa štatistík prispieva na Slovensku približne k 4 800 predčasným úmrtiam ročne. V súvislosti s prekročením limitných a cieľových hodnôt na ochranu zdravia čelí Slovensko od roku 2009 konaniu za porušenie požiadaviek smernice o kvalite okolitého ovzdušia. Súdny dvor Európskej únie vydal dňa 9. 2. 2023 rozsudok, v ktorom rozhodol, že Slovenská republika sa dopustila porušenia smernice 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia tým, že dlhodobo prekračovala limitnú hodnotu pre PM₁₀, vyjadrenú ako denný priemer, a neprijala dostatočné opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu Banskobystrický kraj (Jelšava), zónu Košický kraj a aglomeráciu Košice (územie mesta Košice a obce Bočiar, Haniska, Sokoľany a Veľká Ida).

Jedným z prijatých opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia na Slovensku je aj implementácia projektu LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia. Cieľom projektu je zlepšiť kvalitu ovzdušia na Slovensku a znížiť vystavenie obyvateľstva škodlivým vplyvom látok znečisťujúcich ovzdušie, predovšetkým z vykurovania domácností a z dopravy.

V súvislosti s KO, na Slovensku verejnosť často považuje za hlavného znečisťovateľa ovzdušia najmä priemysel. V skutočnosti sa práve v priemysle a energetike pristúpilo k zavádzaniu stále prísnejších emisných limitov a požiadaviek na najlepšie dostupné technológie. Elektrostatické odlučovače, filtre pevných častíc a vysoké komíny zabezpečujúce pomerne efektívny rozptyl sa stali normou. Tieto trendy spôsobili, že sa KO v okolí väčších priemyselných zdrojov zlepšila. Nemožno však opomenúť skutočnosť, že za istých meteorologických podmienok sa ich vplyv môže prejaviť aj lokálne, napríklad v zime počas inverzie. Kompetencie v oblasti kontroly veľkých priemyselných zdrojov znečisťovania sú vykonávané SIŽP. Ďalšia spolupráca so zodpovednými inštitúciami je preto nevyhnutná.

Na druhej strane stoja lokálne vykurovanie a cestná doprava, ktoré uvoľňujú emisie relatívne nízko nad zemou, a preto majú väčší vplyv na zdravie obyvateľov. Situáciu v tomto smere zhoršila aj neustále sa zvyšujúca miera využívania individuálnej automobilovej dopravy, spaľovanie tuhých a nekvalitných palív, spaľovanie odpadov, nevhodné techniky vykurovania v domácnostiach (čo súvisí najmä s nízkou úrovňou informovanosti verejnosti), energetická chudoba, chýbajúce kompetencie na zabezpečenie kontrol malých zdrojov znečisťovania ovzdušia, či nedávna energetická kríza. Toto sú jedny z hlavných príčin, prečo má lokálne

vykurovanie najväčší podiel na znečisťovaní ovzdušia prachovými časticami na Slovensku.

Kvalita ovzdušia v susedných krajinách je tiež veľmi ovplyvnená znečisťovaním ovzdušia spôsobeným vykurovaním domácností. Najmä Slovensko, Maďarsko, Česká republika a Poľsko si navzájom ovplyvňujú kvalitu ovzdušia a majú podobné zdroje znečistenia ovzdušia, preto je veľmi dôležité, aby všetky tieto tri krajiny úzko spolupracovali. Zdieľanie skúseností ohľadom zlepšovania KO so susednými štátmi sa v r. 2024 uskutočnilo online alebo prezenčnou formou niekoľkokrát. V októbri roku 2024 boli zamestnanci projektu Populair prítomní na [Multilaterálnom stretnutí projektov LIFE \(HungAIRy, Malopolska a Podkarpackie\)](#) riešiacich tému kvality ovzdušia v Budapešti, kde prebehla výmena skúseností a zdieľanie príkladov dobrej praxe v rôznych oblastiach (sieť MKO, monitoring KO, nová legislatíva, cezhraničná spolupráca, vykurovanie domácností, dobrá prax) - krajiny budú s ohľadom na novú smernicu EÚ o kvalite vonkajšieho ovzdušia čeliť obdobným problémom a aj preto sa v spolupráci plánuje pokračovať, a to najmä s Maďarskom na bilaterálnej úrovni.

Jednou z hlavných aktivít projektu je zriadenie pozície MKO a KJ. V rámci tejto úlohy sa vybudovali kapacity regionálnych a štátnych orgánov na posilnenie plánovania a riadenia kvality ovzdušia na regionálnej a miestnej úrovni. MKO pôsobia v 8 samosprávnych krajoch a vo vybraných mestách a obciach, kde je potreba zlepšiť kvalitu ovzdušia.

3.2 Všeobecný účel dokumentu

Tento dokument slúži ako aktualizácia predchádzajúcej výročnej správy o pokroku manažérov kvality ovzdušia za rok 2023, nakoľko základné a všeobecné opisy pozície MKO ako aj štruktúra činností a aktivít ostáva nezmenená. Tento dokument zhrňuje činnosti a aktivity MKO v roku 2024 naprieč všetkými samosprávnymi krajinami Slovenska.

Podkladmi pre hodnotenie pokroku MKO vo forme sumárnej správy za rok 2024 sú výstupy z projektového intranetu, sumárne odpočty plnenia indikátorov MKO za jednotlivé kvartály a taktiež predchádzajúce výročné správy o pokroku MKO. Všetky tieto uvedené dokumenty sú dostupné [v projektovom intranete](#), v časti *Projektové výstupy – C1 Konkrétne opatrenia – C1.1 MKO*. Kapitoly tejto správy vychádzajú z návrhu projektu, konkrétne z aktivity C1.1 Manažéri kvality ovzdušia, t. j. z očakávaných výsledkov, výstupov, míľnikov a hlavných úloh MKO, ktoré sú priamo v projekte popísané nasledovne:

- Prijatie manažérov kvality ovzdušia na túto pozíciu.
- Usmernenia, v ktorých sa uvádzajú potrebné vzdelanie, kvalifikácia a prax, ktoré musia mať zamestnaní MKO, vrátane popisu práce a metodických pokynov pre prvý rok.
- V cieľových obciach zúčastnených v projekte (hlavne ORKO) dôjde k výraznejšej podpore implementácie opatrení, vrátane identifikácie možného zdroja financovania, v porovnaní s ostatnými obcami (podpora najmä v zmysle poskytovania informácií pre verejnosť o týchto riešeniach).
- Regióny, ktoré zamestnávajú manažérov kvality ovzdušia, majú dostatočné kapacity na efektívne splnenie úloh stanovených v Plánoch riadenia KO.

- Všetky regióny budú podporené pri príprave a zavádzaní PZKO.
- Do skončenia projektu sa miestni obyvatelia viac dozvedia a viac budú angažovať v oblasti ochrany ovzdušia a ekologického správania. Zvýšenie úrovne informovanosti sa bude monitorovať pomocou kvantitatívneho výskumu.
- Výročné správy zostavované každý rok o úlohách a činnostiach, ktoré vykonávajú MKO, vrátane hodnotenia ich práce a pokroku pri dosahovaní ich cieľov.
- PZKO sú publikované do konca 2024 a aktualizované každé tri roky s pomocou manažérov kvality ovzdušia do 2027.

3.3 Manažéri kvality ovzdušia 2024

V rámci projektu bola vytvorená národná sieť MKO, ktorí pôsobia v rámci celého Slovenska. 4 MKO sú zamestnaní priamo na MŽP SR, 4 v SAŽP a 7 MKO je zamestnaných v samosprávnych krajoch, pričom v každom zo siedmich zapojených krajov je zamestnaný 1 MKO. V roku 2024 sa stal ďalším partnerom aj Nitriansky samosprávny kraj, a tak do siete MKO pribudne ďalší MKO od 01/2025. [Menný zoznam MKO, vrátane ich kontaktných údajov, je dostupný na projektovej webovej stránke](#), pričom zobrazuje zavedený systém, tzv. dvojčiek MKO, kedy v rámci jedného regiónu pôsobia dvaja manažéri kvality ovzdušia.

MKO	organizácia	pôsobnosť
Peter Lajda	BSK	BSK
Jozef Wallner (do 01/2024)	MŽP SR	BSK
Daniela Pavúková (od 01.03.2024)	MŽP SR	BSK
Marta Bejdáková	TTSK	TTSK
Katarína Mičáková	MŽP SR	TTSK
Petra Baďurová Renčová	TSK	TSK
Michal Matúšek	MŽP SR	TSK
Michal Dávid	MŽP SR	NSK
Ivana Fiťmová	ŽSK	ŽSK
Miroslava Valášková (do 9.8.2024)	SAŽP	ŽSK
Miroslav Chudoba (od 12.8.2024 do 11.11.2024)	SAŽP	ŽSK
Ladislav Bíro	BBSK	BBSK
Nikola Benková (od 15.2.2024)	SAŽP	BBSK
Dominik Lejko	PSK	PSK
František Luterančík	SAŽP	PSK
Ján Rudy	KSK	KSK
Zuzana Marková (od 1.2.2024 do 31.5.2024)	KSK	KSK
Imrich Fekete	SAŽP	KSK

Tabuľka 1 Rozdelenie manažérov kvality ovzdušia v roku 2024 podľa územnej pôsobnosti

Pozn.: Z dôvodu obmedzených personálnych kapacít na VÚC Bratislava je MKO pre BSK zamestnaný na 50 %.

Z pohľadu hodnotenia kvality ovzdušia je územie rozdelené SR na 10 zón, vrátane dvoch aglomerácií. Zóny kopírujú administratívne členenie SR a okrem vyšších územných celkov sú pre hodnotenie kvality ovzdušia vymedzené aj dve aglomerácie: aglomerácia Košice a aglomerácia územia hlavného mesta SR, Bratislavy.

Tvorba usmernení, v ktorých sa uvádzajú potrebné vzdelanie, kvalifikácia a prax, ktoré musia mať zamestnaní MKO, vrátane popisu práce, je úlohou koordinujúceho prijímateľa (MŽP) v spolupráci s vybranými partnermi.

Po prijatí MKO na túto pozíciu zabezpečujú úvodné školenia relevantní supervízori, prípadne projektoví manažéri. Tieto školenia obsahujú základnú orientáciu v zamestnaní, administratívne povinnosti, predstavenie vedenia, kolegov, základné informácie o hlavných pracovných úlohách zamestnávateľa, predstavenie kompetencií zamestnávateľa a povinností zamestnanca (školenie BOZP, protipožiarne školenia, registratúrny systém, dochádzkový systém, školenie na vedenie služobného vozidla, organizačný poriadok a pod.) podľa štandardného modelu uvítacích školení, aké zamestnávateľ novým zamestnancom poskytuje. Úvodný školiaci proces, v réžii zamestnávateľa, je nevyhnutný pre plnenie úloh vyplývajúcich z projektu, ktoré musia predstavovať 100 % (resp. 50 %) dohodnutej výšky pracovného úväzku náplne práce MKO.

V rámci ďalšieho zaškolenia majú k dispozícii novoprijatí MKO dokument s názvom [Manuál pre MKO](#), ktorý obsahuje základné informácie ohľadom dôvodov, prečo vznikol projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia, aké sú negatívne vplyvy znečisteného ovzdušia, ako je zabezpečené monitorovanie a hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku, aké sú hlavné ciele a náplň projektu, organizačná štruktúra, spôsoby komunikácie používané v rámci projektu, opis pracovnej činnosti MKO, relevantné projektové dokumenty, dokumenty a legislatíva zamerané na ochranu ovzdušia a ďalšie podrobnosti k dosahovaniu stanovených cieľov. Tento dokument majú manažéri kvality ovzdušia a ich supervízori k dispozícii v [komunikačnom nástroji MS Teams](#). Tento dokument im je vždy po aktualizácii zaslaný aj prostredníctvom e-mailu.

4 HODNOTENIE PRÁCE MKO ZA ROK 2024 A POKROK V DOSIAHNUTÍ ICH CIEĽOV

Aby sa zabezpečilo, že aktivity MKO budú vychádzať z návrhu projektu a budú sa dosahovať stanovené ciele, vypracovala koordinačná jednotka indikátory zamerané na hodnotenie práce MKO a dokument [Manuál pre MKO](#). Indikátory MKO predstavujú odpočet aktivít manažérov kvality ovzdušia za každý štvrťrok. Export indikátorov (hodnotenie práce MKO) umožňuje projektový intranet. V rámci zavedených funkcionalít [je možné sledovať pokrok MKO](#) podľa ich menného zoznamu a aj podľa jednotlivých sledovaných období (mesiace, štvrťrok, polrok). Odpočet pokroku sa generuje zo zápisov [interných](#) a [externých stretnutí](#), [z podnetov evidovaných v intranete](#) a z [komunikačných výstupov](#). Výsledná tabuľka

je editovateľná. Ďalšie aktivity, ktoré boli vykonané mimo rozsah nastavených indikátorov si MKO manuálne značia v rámci kvartálneho odpočtovania do vygenerovanej tabuľky. Ide o aktivity, ako napr. aktivita na sociálnych sieťach, štúdium a analýza podkladov, prehľad v legislatíve, príprava strategických dokumentov, navrhovanie opatrení a ďalšie aktivity, kde môžu MKO doplniť plnenie ďalších úloh súvisiacich s projektom.

Pre tieto účely sú MKO opätovne vyzývaní, aby si pravidelne zaznamenávali aktivity do projektového intranetu, nakoľko záznamy aktivít MKO sú podkladom pre rôzne výstupy a správy. V rámci prioritizácie úloh, na ktorých MKO pracujú, sa riadia pokynmi koordinátorky projektu, akčného lídra, KJ a supervízora. Pri plnení úloh dodržia stanovené termíny a o prípadných komplikáciách, ktoré môžu ohroziť splnenie ich úlohy bezodkladne informujú KJ a supervízora. MKO v rámci svojej pracovnej náplne plnia úlohy, ktoré im vyplývajú z popisu projektu, čím sa podieľajú na dosahovaní stanovených cieľov. Hlavné úlohy MKO sú:

- Poskytovanie informácií o vývoji v oblasti kvality ovzdušia na regionálnej a/alebo miestnej úrovni.
- Monitorovanie plnenia jednotlivých opatrení KO zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia zahrnutých v Plánoch riadenia KO (PZKO) a podávanie správ príslušnému okresnému úradu v krajskom meste.
- Poskytovanie informácií a konzultácií občanom a regionálnym a miestnym orgánom pri uplatňovaní opatrení alebo projektov prispievajúcich k zlepšeniu kvality miestneho ovzdušia (ako je napr. výmena kotlov na tuhé palivo atď.).
- Podporovanie možností financovania opatrení KO.
- Poskytovanie informácií a osveta v oblasti ochrany a kvality ovzdušia, publicita v miestnych/regionálnych médiách, spolupráca na kampaniach pre zvyšovanie povedomia atď.
- Spolupráca s koordinačnou jednotkou (KJ) a s národnými orgánmi v oblasti ochrany a kvality ovzdušia.
- Poskytovanie poradenstva a podpory regionálnym a miestnym orgánom a osobám s rozhodovacími právomocami pre plánovanie efektívnych opatrení v oblasti KO (revízia a aktualizácie PZKO).

4.1 Komunikácia s okresným úradom v sídle kraja a okresnými úradmi

Najvyššiu prioritu v rámci plnenia úloh MKO, s ohľadom na žalobu voči SR, má participácia MKO na príprave jednotlivých PZKO. Pre splnenie tejto úlohy je nevyhnutné, aby MKO plnili pokyny koordinátorky projektu, KJ a zúčastňovali sa pracovných stretnutí, ktorých témou je PZKO. Pri týchto stretnutiach MKO vychádzajú zo znalostí problematiky ochrany a kvality ovzdušia vo svojom zverenom regióne, zo znalostí strategických a analytických dokumentov, podkladov SHMÚ k príprave PZKO a metodických materiálov. Aby sa proces prípravy čo najviac zefektívnil, je dôležitá pravidelná, ale aj operatívna komunikácia a koordinácia v tíme MKO. MKO na základe Memoranda o spolupráci (medzi OÚSK a MŽP SR, ktoré boli podpísané na podnet

projektu) pri príprave PZKO úzko spolupracujú s OÚSK pri návrhu, implementácii, modelovaní účinku opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia a pri odpočítovaní účinku opatrení. MKO sú členmi pracovných skupín, poradných výborov a zúčastňujú sa na stretnutiach s OÚSK a MŽP SR.

V r. 2024 MKO pokračovali v aktívnej spolupráci s OÚSK a OÚ na príprave PZKO, zúčastňovali sa prezenčných stretnutí, online stretnutí, pravidelne konzultovali progres s KJ, pripravovali harmonogramy, ale aj jednotlivé kapitoly a opatrenia do strategických dokumentov, ktoré sú povinné OÚSK aktualizovať. Mnohé stretnutia, zamerané na centrálnu koordináciu prípravy PZKO, sa uskutočnili za účasti zástupcov OOO MŽP, prednostov OÚ, vedúcich a dotknutých zamestnancov odborov ŽP a zástupcov SHMÚ. Cieľom týchto stretnutí bola harmonizácia príprav PZKO napr. ohľadom návrhu a kategorizácie opatrení do PZKO, časových harmonogramov prípravy PZKO, procesu SEA (v gescii MV SR) a pod.

V roku 2024 MKO zorganizovali alebo sa zúčastnili celkom 67 rôznych externých pracovných stretnutí (osobných a v online priestore), ktorých hlavným predmetom bola komunikácia s OÚSK a OÚ ohľadom vydania PZKO pre jednotlivé zóny. Vybraných pracovných stretnutí sa zúčastnili aj zástupcovia samospráv, t.j. obcí a miest. Okrem týchto stretnutí MKO pravidelne s OÚSK a OÚ komunikovali prostredníctvom e-mailu či telefonicky a poskytovali im odbornú pomoc pri rôznych aspektoch v súvislosti s vypracovaním týchto dôležitých strategických dokumentov (napr. pri modelovaní účinku opatrení, podkladov, SEA, obsahu kapitol, procesným záležitostiam atď.). Podrobnosti ohľadom komunikácie s OÚSK a OÚ v súvislosti s aktualizáciou PZKO sú uvedené vo Výstupe 3 *Výročná správa o príprave PZKO za rok 2024* a v Prílohe B *Indikátory MKO za r.2024*.

4.2 Komunikácia s obcami a mestami k PZKO

V tejto časti dokumentu je uvedená sumarizácia pokračovania v aktívnej spolupráci s nameranými a namodelovanými ORKO, t. j. s mestami, obcami a aglomeráciami s mestskými časťami, ktorých spolupráca na príprave a aktualizácii PZKO je kľúčová. Niektorých stretnutí sa zúčastnili aj obce, ktoré neboli vymedzené ako rizikové (t.j. obce ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia) určené metódou integrovaného posúdenia, avšak mali záujem participovať na aktualizácii PZKO. **MKO v tejto súvislosti zorganizovali alebo sa zúčastnili 17 osobných, resp. online stretnutí, ktoré podľa charakteru stretnutia zaradili do kategórie *Komunikácia s obcami a mestami k PZKO*.** Počas stretnutí so zástupcami miestnych samospráv sa diskusia zameriavala najmä na analýzy údajov, dotazníky k PZKO, návrhy opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia a samotný proces prípravy PZKO.

S mnohými obcami a mestami bola komunikácia opakovaná a realizovaná rôznymi spôsobmi, čím sa zabezpečila maximálna možná podpora pri príprave PZKO. V rámci poradenstva samosprávy využívali ku komunikácii s MKO niekoľkokrát aj e-mailovú a telefonickú komunikáciu. Podrobnosti ku komunikácii s obcami a mestami k PZKO sú uvedené vo Výstupe 3 *Výročná správa o príprave PZKO za rok 2024* a v Prílohe B *Indikátory MKO za r.2024*.

4.3 Komunikácia s príbuznými odbormi/skupinami/subjektmi (PZKO)

Pre kvalitnú prípravu PZKO je nevyhnutná aj spolupráca s ďalšími relevantnými subjektmi, okrem tých vyššie uvedených. Networking a zdieľanie skúseností s inými odborníkmi a subjektmi v súvislosti s PZKO bolo zamerané najmä na zber dát, rozsahy hodnotenia strategických dokumentov, monitorovania a hodnotenia kvality ovzdušia, konkrétnych opatrení, lokálnych environmentálnych záťaží, územného plánovania. Tieto odborné pracovné stretnutia sa uskutočnili s odborníkmi z SHMÚ, Katedry leteckej dopravy Žilinskej univerzity, poskytovateľom prepravy IDS Východ, Okresným riaditeľstvom hasičského a záchranného zboru Žilina, SIEA, a inými. **V tejto súvislosti sa uskutočnilo 5 riadnych stretnutí a niekoľko online pracovných stretnutí, telefonických a e-mailových komunikácií.** Podrobnosti ohľadom komunikácie s príbuznými odbormi/skupinami/subjektmi ohľadom PZKO sú uvedené vo Výstupe 3 *Výročná správa o príprave PZKO za rok 2024* a v Prílohe B *Indikátory MKO za r.2024*.

4.4 Príprava a spracovanie PZKO

Ako bolo uvedené v predchádzajúcich troch podkapitolách dokumentu, v súvislosti s aktualizáciou PZKO je dôležitou úlohou MKO komunikácia, organizovanie a účasť na pracovných stretnutiach s OÚSK a s ostatnými stakeholdermi. MKO aktívne spolupracujú s OÚSK aj na samotnej príprave a spracovaní PZKO, hoci samotné vydanie je práve v gescii OÚSK, ktoré organizačne patria pod Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. **MKO sa v r. 2024 aktívne zúčastňovali na zasadnutiach poradných výborov, pracovných skupín a prerokovaní návrhu rozsahu hodnotenia PZKO celkom 15-krát.** Okrem týchto osobných stretnutí ich aktívna spolupráca taktiež spočívala v odpočte opatrení z predchádzajúcich PZKO, príprave časových harmonogramov PZKO, príprave návrhov opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia obsiahnutých v PZKO, príprave identifikačných listov opatrení, zbere dát o zrealizovaných projektoch v jednotlivých územiach, zbere dát o plánovaných projektových zámeroch s cieľom zlepšiť kvalitu ovzdušia na lokálnej a regionálnej úrovni, práci na jednotlivých kapitolách PZKO, rozposielania osvetových balíčkov o zlepšení kvality ovzdušia pre samosprávy a ďalšej korešpondencii a komunikácii s cieľom aktualizovať PZKO z roku 2013.

Podrobnosti ohľadom prípravy a spracovania PZKO uvedené vo Výstupe 3 *Výročná správa o príprave PZKO za rok 2024* a v Prílohe B *Indikátory MKO za r.2024*.

4.5 Prijaté podnety a stav ich riešenia

MKO poskytujú odborné poradenstvo pri rôznych situáciách, zväčša pri komunikácii so samosprávami, so širokou verejnosťou na podujatiach, ale aj pri riešení prijatých podnetov. Podnety od fyzických osôb, prípadne od organizácií a relevantných skupín prijímajú MKO osobne, telefonicky, alebo im je podnet preposlaný z kontaktného formulára z populair.sk, dnesdycham.sk, alebo z mobilnej aplikácie. **Takýmto spôsobom v roku 2024 adresovalo otázky, navrhovalo opatrenia, zasielalo tip na hotspot, či sťažnosť celkom 34 občanov.** Podnety boli

prideľované na riešenie v rámci regionálnej pôsobnosti MKO. Prijaté podnety sa pri evidencii triedili do kategórií mobilita, vykurovanie, ovzdušie, médiá, osвета a iná kategória. Odpovediam MKO venovali dostatočnú pozornosť a oznamovateľov kontaktovali v čo najkratšom čase s cieľom zabezpečiť dobrú reputáciu projektu. Avšak, niektoré z prijatých podnetov si vyžadovali ďalšiu konzultáciu s Odborom globálnej ochrany ovzdušia, zmeny klímy a adaptácie MŽP SR, prípadne boli preposlané na riešenie Slovenskej inšpekcie životného prostredia. Záznamy podnetov na intranete obsahujú stručné informácie o prijatom podnete, vrátane poskytnutej odpovede. MKO majú prístup ku všetkým prijatým podnetom aj k odoslaným odpovediam, čo im uľahčuje prácu pri prijatí obdobných dotazov. Z prijatých podnetov bolo v r. 2024 vyriešených 33 podnetov, čo predstavuje cca 97 %. Jeden podnet nebolo možné na konci r. 2024 vyhodnotiť ako vyriešený, nakoľko bol ďalej zaslaný na riešenie na Slovenskú inšpekciu životného prostredia. Podnet bol prenesený do r. 2025 a aktuálne je v riešení.

4.6 Účast' na akciách

Pre prácu MKO je dôležitá aj účast' na odborných akciách a podujatiach, ktoré sú zamerané na environmentálne vzdelávanie, riešenie environmentálnych problémov, mestské/obecné akcie, v rámci ktorých je zriadený aj priestor pre NGO a projekty, organizované prednášky pre verejnosť, tematické filmové premietania, odborné konferencie, workshopy a iné akcie, ktoré majú pozitívny vplyv na odborný rast MKO. MKO počas roka proaktívne sledovali aktuálne dianie v oblasti ochrany a kvality ovzdušia (monitoring médií), zúčastňovali sa webinárov, workshopov, konferencií, či inak zvyšovali svoju kvalifikáciu.

V roku 2024 sa MKO zúčastnili na 22 odborných akciách a podujatiach, ktoré boli primárne zamerané na oblasti ako zmena klímy, mobilita, vykurovanie domácností, energetika, environmentálna výchova, vzdelávanie, osвета, plánovanie verejných priestorov, meranie kvality ovzdušia, financovanie opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia, znižovanie energetickej náročnosti budov, výsadba zelene, či vplyvy znečisteného ovzdušia na zdravie.

Ďalšie odborné akcie a podujatia sledovali manažéri zo záznamu, nakoľko v čase ich organizácie boli pracovne odcestovaní, prípadne mali iné povinnosti.

4.7 Aktívna účast' na akciách/dosah na verejnosť

Jedným z hlavných očakávaných výsledkov projektu je, aby si miestni obyvatelia zvýšili povedomie a boli viac angažovaní v oblasti ochrany ovzdušia a ekologického správania. Účast' MKO na akciách pre verejnosť s poskytnutím odborného príspevku zahŕňala rôzne demonštračné aktivity projektu o správnom vykurovaní a udržateľnej mobilitě, spoluúčast' na roadshow príbuzných projektov, organizované prednášky a workshopy, účast' na festivaloch, mestských alebo obecných akciách v rámci ktorých bol zriadený priestor pre NGO a projekty, atď. **V roku 2024 sa MKO zúčastnili na 105 verejných podujatiach s dosahom na verejnosť, celkom v 61 rôznych mestách a obciach.** Verejnosť sa mohla naučiť o tom, aké sú hlavné zdroje

znečisťovania ovzdušia na Slovensku, ako sa meria a hodnotí kvalita ovzdušia, kde je možné sledovať aktuálny stav kvality ovzdušia, aké sú negatívne vplyvy znečisťujúcich látok na zdravie obyvateľstva, aké sú opatrenia na zlepšenie stavu, ako možno financovať tieto opatrenia, ako správne kúriť a čo všetko môže každý sám urobiť pre zlepšenie kvality ovzdušia na podujatiach ako napr.:

- Festivaly: Kaufland detský festival v mestách [Bardejov](#), [Bratislava](#), [Detva](#), [Nitra](#), [Trnava](#), [Žilina](#), [Lestival v Dolnej Krupej](#), [festival Fantázia v Lednických Rovniach](#), festival [Hory a mesto v Bratislave](#), [festival Zeme v Banskej Bystrici](#), festival [ZA Zelený kraj, ŠÍŠKA](#)
- Dni Zeme: [Košice/Furča](#), [Prievidza](#), [Sereď](#), [Žilina](#)
- Dni otvorených dverí na župách: TSK, [TTSK](#), [KSK](#), [ŽSK](#)
- Európsky týždeň mobility: [Banská Bystrica](#), [Sereď](#), [Trenčín](#), [Žilina](#)
- Európska noc vedy: [Banská Bystrica](#), [Košice](#), [Žilina](#)
- Veda v osade: [Kapušany](#), [Šarišská Poruba](#), [Tulčík](#)
- Demonštračné aktivity o správnom vykurovaní v spolupráci s Cechom kachliarom a ich prívesom: [Hody v Plášťovciach](#), [Deň Zeme v mestskom lesoparku Košice/Furča](#), [Svetový deň životného prostredia v Košiciach /Vyšné Opátske](#), [Madáčovský deň – Deň obce Dolná Strehová](#)
- Kampane v hypermarketoch Tesco: [Humenné](#), [Levoča](#), [Považská Bystrica](#), [Trenčín](#)
- [Dni rodiny Námestovo](#), [Globe Games](#), [Hypericum](#), [Lesnícky deň Trenčín](#), [Mašinparáda, TalentExpo](#)
- Workshopy o kvalite ovzdušia s publikáciou Krajina, stromy & my: [Hostišovce](#), [Jelšava](#), [Kokava nad Rimavicou](#), [Revúca](#), [Telč](#), [Zvolen](#)
- Workshopy o kvalite ovzdušia v [BBSK](#), [KSK](#), [ŽSK](#) a workshopy k udržateľnej mobilite v [Banskej Bystrici](#) a [Prešove](#)
- Výsadba zelene: [Bratislava](#), [Tornaľa](#), Včelince
- a mnohé ďalšie, ktorých podrobný zoznam je uvedený v Prílohe B *Indikátory MKO za r. 2024*.

4.8 Mediálne výstupy a vstupy na stránku dnesdycham.sk a populair.sk, vrátane blogu

V súvislosti so zvyšovaním environmentálneho povedomia je dôležité, aby témy ochrany a kvality ovzdušia MKO komunikovali aj prostredníctvom mediálnych výstupov a vstupov. Rozsah a forma príspevkov je plne v kompetencii MKO. Často ide o námety na články pre tematické časopisy, odborné príspevky, rozhovory, reportáže, blogové príspevky z regiónu, spracované príklady dobrej praxe a pod.

V porovnaní s prvými rokmi, keď bol verejnosti menej známy projekt Populair a jeho aktivity, bol rok 2024 bohatý na mediálne pokrytie. **V roku 2024 zaznamenali MKO celkom 122 mediálnych výstupov a vstupov na projektové webstránky**, vrátane príspevkov v tlačенých a elektronických médiách, či rozhovorov pre médiá. V rôznych lokálnych, regionálnych a národných médiách MKO poskytovali rozhovory a spolupracovali na tvorbe článkov

a príspevkov, v ktorých informovali o projekte, vývoji a stave kvality ovzdušia na lokálnej a regionálnej úrovni, informovali o podujatiach, na ktorých sa zúčastnili, informovali o hlavných zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o meraní a hodnotení kvality ovzdušia, o zdravotných vplyvoch, opatreniach, benefitoch a ostatných dôležitých informáciách vo verejnom záujme, predovšetkým v médiách, ktoré zverejňovali tieto informácie bezodplatne.

MKO pri príprave svojich príspevkov a vstupov úzko spolupracujú s komunikačnou manažérkou, KJ a ostatnými expertmi zamestnanými na projekte. Napĺňanie tohto indikátora MKO je veľmi dôležité, nakoľko MKO vedia najlepšie spracovať tému priamo z ich regiónu, v ktorom pôsobia. V roku 2024 MKO spolupracovali napríklad s týmito médiami: [TV Markíza](#), [Mestská televízia Trnava](#), [Obecné noviny](#), [Rádio Regina Západ](#), [RTVS Regina](#), [Rádio Slovensko](#), [Rovinské noviny](#), [RTV Krea](#), [RTVS](#), [Sereďské novinky](#), [Trnavské rádio](#), [TV JOJ](#), [Týždenník Záhorák](#), [oficiálne webové stránky VÚC](#) a mnohých miest a obcí, atď.

Osobitnú kategóriu tvorili aj spoty projektu Populair, ktoré boli vysielané na 99 obrazovkách v čakárňach u lekároch v rámci Prešovského kraja a spoty vysielané prostredníctvom 75 digitálnych obrazoviek v MHD a SAD v rámci Prešovského kraja a vo viac ako 300 vozidlách na autobusových linkách v rámci Žilinského samosprávneho kraja.

Významným komunikačným výstupom v r. 2024 bolo aj autorstvo a vydanie [brožúry MKO L. Bíra – Krajina, stromy a my, ktorá približuje hodnotu stromov pre životný priestor](#).

Podrobnejšie zápisy sú dostupné vo Výstupe 34 *Výročná správa o činnostiach v oblasti šírenia informácií 2024*.

4.9 Aktivita na sociálnych sieťach (zdieľanie postov s komentárom) a zdieľanie výstupov a článkov na weboch partnerov

Využitie sily sociálnych sietí [Facebook](#), [Instagram](#), [LinkedIn](#), [Twitter \(X\)](#) a aktívna spolupráca siete MKO je ďalším dôležitým nástrojom pri dosahu na verejnosť. Pre šírenie informácií je prínosné využiť ich osobné kontakty, ktoré nadobudli počas svojej práce v teréne (networking), aj medzi priateľmi a rodinou, pre ktorých môžu byť inšpiráciou a hodní nasledovania. Pre napĺňanie indikátora „*aktivita na sociálnych sieťach*“ MKO príspevky píšú a zdieľajú na súkromných účtoch, ale indikátor majú možnosť napĺňať aj v prípade, že sociálne siete nevyužívajú a nenavštevujú. V takomto prípade využívajú kapacity komunikačnej manažérky, ktorej zasielajú krátku informáciu o aktualite, vrátane fotografie z terénu. Aktivitu na sociálnych sieťach nemožno vyfiltrovať z intranetu. Informácie o svojich aktivitách vyplňajú MKO do vygenerovanej tabuľky manuálne, vždy v rámci pravidelného odpočtovania za predchádzajúci kvartál. **MKO na svojich súkromných profiloch na sociálnych sieťach zverejnili v priebehu roka 72 príspevkov**, zdieľali projektové príspevky a vyjadrovali podporu komentárom, zapájali sa do diskusií alebo podporu vyjadrili prostredníctvom funkcionality „páči sa mi to“, predovšetkým na sociálnych sieťach Facebook a Instagram. Ďalej vďaka ich aktivite boli zverejnené príspevky, články a rozhovory aj u partneroch projektu. **V roku 2024 boli zdieľané výstupy a články na weboch partnerov a v regionálnej tlači 51-krát.**

Okrem vyššie uvedeného, do indikátora aktivita na sociálnych sieťach, možno na základe

iniciatívy MKO, zaradiť aj unikátnu kampaň s názvom *Šarkaniáda - na krídla vzdušných poslov*. **Projekt Populair, vôbec po prvýkrát na sociálnej sieti Facebook k tejto kampani na jeseň v r. 2024 vytvoril verejné podujatie, vďaka ktorému sa do kampane zapojilo počas vybraného týždňa viac ako 60 škôl.** Tieto školy následne zdieľali myšlienku kampane a podujatie aj prostredníctvom fotografií a videí, ktoré boli vyhotovené naprieč celým Slovenskom. Aktivita týchto škôl bola podporená prostredníctvom reakcií, povzbudení a poďakovania vybranými MKO a ostatnými zamestnancami projektu Populair.

V manuáli MKO, na projektových a weekly call stretnutiach sú MKO pravidelne žiadani o podporu komunikácie aj prostredníctvom webového sídla partnerov projektu – zdieľanie webových stránok popupair.sk a dnesdycham.sk, t. j. aktuality, plánované podujatia, články, blogy, widgety a podobne. Partnermi projektu sa v tejto súvislosti myslia najmä VÚC, kde je zamestnaných 7 MKO. Jednotlivé samosprávne kraje majú veľký dosah na verejnosť, či už na sociálnych sieťach alebo na svojich oficiálnych webových sídlach. Ich aktivity sleduje okrem širokej verejnosti aj veľa zástupcov samospráv v ich zriaďovateľskej pôsobnosti a táto forma mediálneho pokrytia sa najmä v dnešnej dobe javí ako najrýchlejšia a jedna z najviac využívaných.

4.10 Spolupráca s obcami a mestami (okrem PZKO)

Pri práci MKO je veľmi dôležité plnenie indikátora „*spolupráca s obcami a mestami*“. Úlohou MKO je nadviazať spoluprácu so samosprávami, ktoré sa nachádzajú v ich zverenom regióne. Práve obce, ako orgány ochrany ovzdušia, majú pri zmene k lepšiemu stavu kvality ovzdušia veľmi významný vplyv. MKO sa stretnutí so zástupcami samospráv zúčastňujú sami, prípadne so svojou „dvojičkou MKO“. Forma stretnutia je voliteľná a je na rozhodnutí každého MKO. Stretnutia sa najčastejšie uskutočňujú so starostkami, starostami, primátorkami, primátormi, prípadne s inými relevantnými zamestnancami obecného, resp. miestneho úradu (napr. s referentmi životného prostredia, územného plánovania, stavebného oddelenia, v závislosti od organizačnej štruktúry samosprávy).

Pri tomto type stretnutí MKO myslia na dostatočnú prípravu. Pred stretnutím sa v rámci samostatného vzdelávania oboznamujú so základným prehľadom o hodnotení kvality ovzdušia v príslušnej obci a teda, či je obec vymedzená ako ORKO na základe merania, prípadne aký rizikový stupeň bol obci pridelený v rámci matematického modelovania. Pomôckou pri komunikácii je im aj základný prehľad miestnych strategických dokumentov.

Možnosti spolupráce MKO a projektu s miestnou samosprávou sa líšia na základe záverov zistených na stretnutí. Vo všetkých obciach je ale nevyhnutná spolupráca pri budovaní environmentálneho povedomia o dôležitosti ochrany a kvality ovzdušia na miestnej úrovni. Pri pracovných stretnutiach preto MKO v plnej miere využívajú propagačné materiály, zamerané na lokálne vykurovanie, dopravu, zdravotné vplyvy a hodnotenie kvality ovzdušia, ktoré priebežne distribuuje partner projektu SAŽP. Pre uľahčenie zdieľania informácií so samosprávami MKO distribujú aj tzv. [Osvetový balíček](#), kde majú informácie pre obce súhrnne dostupné v užívateľsky prijateľnej forme. MKO majú propagačné materiály dostupné aj v tlačenej podobe.

Tie samosprávy zdieľajú na svojich úradných tabuliach, v čakárňach svojich úradov, medzi ostatnými zamestnancami úradu. MKO podľa svojho uváženia, odovzdávajú zástupcom samospráv aj ďalšie propagačné materiály s logom Populair, ktoré im boli distribuované od SAŽP, prípadne ktoré si zaobstarali v rámci svojho rozpočtu. Dôležité je aj následné zdieľanie výstupov v online forme, t. j. na oficiálnej webovej stránke samospráv, sociálnych sieťach samosprávy, rozhlase a pod. Všetky tieto zdieľania, ktoré sa zrealizovali na základe iniciatívy MKO, zaznamenávajú MKO medzi komunikačné výstupy do intranetu.

Pri tomto type stretnutí sú často oprávnenou otázkou zo strany samospráv aj otázky týkajúce sa financovania opatrení na zlepšenie KO na lokálnej úrovni. Nakoľko niektoré, najmä menšie, obce nemajú na svojom úrade zamestnaného projektového manažéra a všetky možnosti financovania musia konzultovať externe, MKO majú k dispozícii aj prezentáciu, ktorá zobrazuje základné [rozdelenie možností financovania opatrení zameraných na zlepšenie KO z rôznych zdrojov](#). Okrem toho sú MKO priebežne informovaní aj o plánovaných, aktuálne otvorených a ukončených výzvach a dotáciách v [tabuľkovej podobe](#), ktorá im umožňuje rýchly a jednoduchý prehľad v prípade konzultácií so samosprávou na túto tému. Tieto informácie sú zasielané MKO prostredníctvom e-mailu od partnera projektu PEDAL-u a zverejňované sú aj na web stránke dnesdycham.populair.sk s možnosťou filtrovania podľa typu opatrenia, regiónov, oprávnených žiadateľov, vyhlasovateľa výzvy, formy poskytovania finančných zdrojov a iných parametrov.

Tento indikátor zahŕňa pokračovanie v aktívnej spolupráci, ale aj nadväzovanie nových kontaktov so samosprávami. MKO podľa skúseností vedia, že majú v oslovovaní prioritizovať obce, ktoré majú problémy s kvalitou ovzdušia, ale taktiež obce a mestá, v ktorých síce nie sú osadené automatické monitorovacie stanice SHMÚ, avšak boli od nich prijaté podnety ohľadom zhoršenej kvality ovzdušia, prípadne sú otvorení aktívnej spolupráci pri šírení environmentálneho povedomia. MKO oslovujú samosprávy s možnosťami spolupráce priebežne, prípadne na základe prijatých podnetov. Ambíciou je, aby MKO postupne navštívili a začali spoluprácu so všetkými obcami a mestami. Celkový počet obcí na Slovensku, vrátane Bratislavy a Košíc ako celku (bez mestských častí) je 2 890. S aktuálnou sieťou 17 MKO tento cieľ nebude môcť byť dosiahnutý prostredníctvom osobných návštev. MKO ale využívajú pri práci všetky možné komunikačné nástroje a snažia sa tému komunikovať v najvyššej možnej miere.

MKO počas roka 2024 osobne navštívili, predstavili projektové aktivity, úlohy MKO, možnosti spolupráce a opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia na lokálnej úrovni celkom na 61 osobných stretnutiach, v 46 rôznych obciach a mestách. Tieto čísla zahŕňajú stretnutia, ktorých hlavnou témou nebola príprava PZKO (t.j. spolupráca s mestami a obcami mimo PZKO). Ďalšia spolupráca s obcami je popísaná v podkapitolách 4.1 - 4.4. Manažéri závery zo všetkých zrealizovaných stretnutí zaznamenávajú do intranetu, v časti „Externé stretnutia“.

Okrem týchto riadnych stretnutí manažéri v priebehu roka niekoľkokrát telefonicky a prostredníctvom e-mailu so zástupcami miestnych samospráv diskutovali a poskytovali odborné poradenstvo napr. ohľadom opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia, smogového varovného systému, distribúcie osvetových materiálov, riešenia prijatých podnetov a pod.

4.11 Aktivity na školách a iné navštívené subjekty

Ochrana a kvalita ovzdušia je u širokej verejnosti relatívne nová téma v porovnaní s témami ako zmena klímy a separácia odpadu. Dôležitými opatreniami na zlepšenie kvality ovzdušia sú bezpochyby priame opatrenia, ako je výmena starých vykurovacích zariadení, zmena palivovej základne, či podpora udržateľnej mobility. Rovnako dôležitá je však aj osвета a vzdelávanie. MKO pri svojich pracovných cestách okrem iných povinností aj vzdelávali zástupcov samospráv, nakoľko tí boli volení pre všetkých svojich občanov rovnako – pre tých, ktorí ovzdušie znečisťujú a nevedia, že tak škodia ostatným a sebe, aj pre tých, ktorí chcú dýchať čistý vzduch.

MKO sa pri vzdelávaní a osvete zamerali aj na ďalšiu dôležitú, citlivú skupinu obyvateľstva, deti. **Počas roka 2024 absolvovali s deťmi celkom 102 interaktívnych prednášok o kvalite ovzdušia, vykurovaní a udržateľnej mobilite v 44 samosprávach.** Navštívili materské školy, základné, stredné školy aj centrá voľného času. Uvedené číslo zahŕňa realizované prednášky, priamu interakciu s deťmi, ale aj aktivity kampane Do školy po vlastných, kde boli MKO aktívni vo viacerých mestách. Tieto aktivity boli realizované v rámci Európskeho týždňa mobility, ale aj v ostatných týždňoch v priebehu roka a primárne boli zamerané na mapovanie ciest v okolí škôl, zdieľanie pozitívnych príkladov praxe z iných miest a škôl, prípadne hľadanie riešení pre ich konkrétne situácie, meranie prachových častíc pred školami, či uzáveru ciest.

Táto podkapitola pojednáva o priamych aktivitách na školách, ale aj o spolupráci s vedením školy a ďalšími subjektmi. **V r. 2024 sa uskutočnilo 17 stretnutí so zástupcami vzdelávacích inštitúcií v 9 miestnych samosprávach,** pričom predmetom stretnutí boli napr. diskusia ohľadom štúdie uskutočniteľnosti, predstavenie osvetových materiálov a kampane Do školy po vlastných ako aj ďalšie možnosti spolupráce.

V priebehu roka sa MKO zúčastnili aj 44 stretnutí s tretím sektorom, spoločnosťami, právnickými osobami, samosprávnymi krajmi, hasičskými zbormi, mestskou políciou, organizátormi festivalov, spriaznenými projektami. Témami stretnutí tohto typu boli napr. možnosti využitia dronu k meraniam kvality ovzdušia, informatívne monitorovanie kvality ovzdušia, organizačné pokyny k plánovaným podujatiam, overenie funkčnosti smogového varovného systému, katalógy opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia a adaptačných opatrení, hodnotenie účinnosti osvety, prehliadka dymovodov v mestských bytovkách, enviro-výchovné vzdelávanie v kraji, predstavenie projektu, možnosti spolupráce a iné.

4.12 Školenia

Školenia a kurzy predstavujú formu zvyšovania znalostnej úrovne a základných či rozvíjajúcich znalostí manažérov kvality ovzdušia. Okrem odborných podujatí sa manažéri v roku 2024 zúčastnili aj niekoľkých kurzov a školení, ktoré boli zamerané na zvyšovanie odbornej a komunikačnej úrovne (soft skills). Tieto školenia a kurzy vychádzajú z požiadaviek koordinujúceho prijímateľa (MŽP), KJ a z návrhov MKO a sú väčšinou organizované KJ, prípadne niektorým z partnerov projektu, či externou organizáciou.

Účasť na školeniach organizovaných KJ a akčnými lídrami s cieľom zvyšovania odbornej spôsobilosti a mäkkých zručností je povinná. Plán školení je pre MKO dostupný v MS Teams (*MKO – Všeobecné - Súborný - Školenia*). MKO sú vždy informovaní o mieste konania, programe, čase a forme školenia. Ospravedlnenie z neúčasti na školení oznamujú supervízorovi/KJ/prípadne určenej kontaktnej osobe, pričom ak to okolnosti umožnili a zo školenia bol vyhotovený audiovizuálny záznam, dodatočne mu venujú pozornosť. Ak zo školenia nebol z akýchkoľvek dôvodov vyhotovený záznam, MKO absolvujú dodatočne školenie individuálne. **V roku 2024 sa organizovalo 10 projektových školení pre MKO.**

P.č.	Názov školenia
1.	Online školenie Posudzovanie vplyvov na životné prostredie: EIA/SEA 1. časť – proces SEA (15.02.2024)
2.	Projektové riadenie – Modul A: Zdroje na projekt (10.06.2024)
3.	Školenie k tepelným čerpadlám (26.6.2024)
4.	Ručné senzory (14.08.2024)
5.	Školenie k používaniu Aeroqual S500 prístrojov (27.08.2024)
6.	Príklady opatrení a cost - benefit analýza - I. časť (06.11.2024)
7.	Kurz ekologického vykurovania (13.-14.11.2024)
8.	Príklady opatrení a cost - benefit analýza - II. časť (19.11.2024)
9.	Školenie proces EIA (27.11.2024)
10.	Príklady opatrení a cost-benefit analýza - III. časť (16.12.2024)

Tabuľka 2 Prehľad organizovaných školení pre MKO za rok 2024

Ďalšie školenia sa uskutočňovali v menších skupinách, vždy podľa individuálnych potrieb, možností a na základe vlastnej iniciatívy. Podrobnosti o týchto absolvovaných školeniach aj o sledovaní školení zo záznamu sú uvedené v Prílohe B *Indikátory MKO za rok 2024*.

4.13 Štúdium a analýza odborných podkladov

Okrem organizovaných školení a kurzov je veľmi dôležité, aby MKO študovali odborné články, odborné podklady, správy a legislatívu aj v rámci samostatného štúdia. Osobné vzdelávanie je kľúčové pre zlepšenie odbornosti a kompetencií (aktuálne znalosti, rozvoj zručností), podporu tvorivosti (nové nápady, kritické myslenie), pre zvýšenie kvality práce a osobný rozvoj MKO (reflexia pri odborných rozhovoroch, pri riešení úloh) a pod.

Všeobecný prehľad im poskytujú národné dokumenty, ale pre prácu MKO majú veľmi veľký význam najmä regionálne a miestne dokumenty tohto charakteru. Analýza dostupných strategických dokumentov je žiaduca z viacerých dôvodov. MKO tak nadobúdajú väčšiu predstavu ohľadom regionálnych a miestnych podmienok, ale taktiež zisťujú aké projekty sa realizovali, resp. sa plánujú realizovať v rámci daného územia. Tieto zistenia majú následne veľký význam pri aktualizácii PZKO, nakoľko niektoré plánované projektové zámery môžu

obsahovať aj indikátor, ktorým je zlepšenie kvality ovzdušia v dôsledku realizácie projektu.

MKO sa počas roka z legislatívy zamerali najmä na prehľad zákonov, vyhlášok, smerníc a nariadení súvisiacich s problematikou ochrany a kvality ovzdušia, odpady a ochranu pred požiarimi. Študovali si dokumenty ako Správa SHMÚ za rok 2023, Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o zriadení sociálno-klimatického fondu, Školské plány mobility, Správu EEA o stave kvality ovzdušia v EÚ, Manuál upokojuvania dopravy, Národný program znižovania emisií, Metodiku SHMÚ k stanoveniu rizikových obcí. V rámci samoštúdia sa venovali aj práci v GIS, dotazníkovým prieskumom, výcvikovým kurzom pre drony, analyzovali regionálne a lokálne strategické dokumenty (napr. územné plány, PHRSR a pod.) a projekty, ktoré sa nachádzajú v ITMS.

4.14 Interná komunikácia a spolupráca

MKO sa počas roka zúčastňujú na pravidelných projektových stretnutiach, ktoré sa konajú každý mesiac. S ohľadom na nariadenie koordinátorky projektu sa konajú počas 1 kvartálu 1-krát fyzicky a 2-krát online prostredníctvom aplikácie MS Teams, prípadne podľa potreby. **V r. 2024 sa manažéri zúčastnili na 5 online projektových stretnutiach a 2 osobných projektových stretnutiach (v Trnave a Prešove).**

MKO sa zúčastňujú aj na pravidelných stretnutiach, ktoré organizuje KJ. Interne sa nazývajú „weekly calls“ a uskutočňujú sa každé 2 týždne v stredu, ak nie je dohodnuté inak. Tieto stretnutia sa uskutočňujú prostredníctvom MS Teams, sú nahrávané pre interné účely, takže MKO k nim majú prístup aj po ukončení stretnutia, či v prípade, ak sa nemohli daného stretnutia zúčastniť. **V roku 2024 sa uskutočnilo 18 weekly calls**, pričom zápisy zo všetkých stretnutí sú k dispozícii v projektovom intranete.

Ďalšie takéto stretnutia sa uskutočňovali podľa interných potrieb, v rámci svojej organizácie. Takéto pravidelné porady s MKO sa organizovali každý týždeň, napr. u partnerov projektu MŽP a SAŽP. Každý z týchto partnerov zamestnával po 4 MKO. **Porady 4 MKO z MŽP sa konali v rámci referátu v priebehu roka 28-krát a MKO z SAŽP sa zúčastňovali porád v rámci svojej organizácie v priebehu roka 40-krát.**

Okrem vyššie uvedených sa **v priebehu roka 2024 uskutočnilo ďalších 52 riadnych interných stretnutí** (napr. účasť MKO MŽP na poradách KJ ako akčného lídra aktivity C1.1, účasť MKO na monitorovacej návšteve, účasť MKO na riadiacom výbore a ďalšie interné stretnutia).

Interná spolupráca a aktívne zapojenie a participácia MKO s koordinačnou jednotkou projektu LIFE IP, SAŽP, SHMÚ a ďalšími partnermi projektu je nevyhnutná. MKO spolupracujú na rôznych informačných, komunikačných a propagačných výstupoch. V prípade oslovenia od vyššie uvedených partnerov ohľadom spolupráce, MKO v dohodnutom termíne na splnenie úlohy zasielajú svoje stanoviská a pripomienky. Lídrovi aktivity C2 (SAŽP) a komunikačnému manažérovi (MŽP) zasielajú aj ďalšie námety na tlačové správy (letáky, brožúry a pod.), ktoré považujú za vhodné spracovať do tlačovej resp. online formy.

Nápomocní sú aj pri organizácii podujatí a kampaní, príprave prezentácií, identifikovaní vhodných tém a prednášajúcich podľa získaných podnetov, pri zabezpečovaní miesta konania

podujatia a záberu verejnej plochy od dotknutej samosprávy, či verejných obstarávaníach.

Interná komunikácia MKO zahŕňala v priebehu roka aj ďalšie konzultácie a spolupráce, ktoré sú bližšie popísané v súhrnnej tabuľke, v Prílohe B *Indikátory MKO za rok 2024*.

4.15 Navštívené domy (v súvislosti s aktivitou C3)

V súvislosti s poskytovaním poradenstva ohľadom správnych techník vykurovania a používania vhodného palivového dreva bol na záver roku 2024 sfinalizovaný manuál určený na účely vykonávania informatívnych meraní termovíznej charakteristiky domov a vlhkosti palivového dreva v domácnostiach. Vydanie tohto manuálu bolo oneskorené s ohľadom na pripomienkovanie dokumentu na rôznych úrovniach, zapracovanie prijatých pripomienok a s ohľadom na legislatívu upravujúcu GDPR. Súčasťou materiálu je protokol o vykonaných meraniach, kde je možné odporučiť nápravné riešenia na zlepšenie tepelnoizolačných prvkov rodinných domov, či na výmenu vykurovacieho zariadenia za efektívnejšie. Úlohou MKO je s manuálom sa oboznámiť a na základe konzultácií a odporúčaní KJ prísť k napĺňaniu indikátora od r. 2025. Indikátor navštívené domy je realizovaný s cieľom urýchleného vykonávania opatrení na minimalizáciu vplyvov vykurovania domácností na kvalitu ovzdušia a k jeho riadnemu napĺňaniu prísť na základe konzultácií a odporúčaní od lídra aktivity C3 od r. 2025. Napriek tomu, že manuál bol vypracovaný až na záver roka, v roku 2024 sa na základe prijatých podnetov MKO na východnom a západnom Slovensku podarilo vykonať **návštevu 2 pilotných domácností s cieľom poskytnúť odborné poradenstvo, meranie vlhkosti palivového dreva a termografie (tepelné úniky) v rodinnom dome.**

4.16 Príprava strategických dokumentov/navrhovanie opatrení/pracovné skupiny

Niekoľkí MKO sa stali členmi, prípadne pokračovali v členstve v relevantných pracovných skupinách, nielen v súvislosti s aktualizáciou dokumentu PZKO. MKO spolupracujú aj na príprave ďalších strategických dokumentov.

V roku 2024 sa zúčastnili 9 rokovaní pracovných skupín v rámci Programu Globe, národného projektu Zelené obce, Sociálno-klimatického fondu, vzniku ekoncentra v Jelšave, enviro stratégie Banskobystrického samosprávneho kraja, dopravnej štúdie uskutočniteľnosti pre mestskú časť Ružinov, katalógu opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia a adaptačných opatrení a k tvorbe vzdelávacieho programu na škole v Banskej Štiavnici.

MKO sa v r. 2024 zapojili aj do spustenia verejnej konzultácie k návrhu dokumentu s názvom "*Blue book*" - Granty Európskeho hospodárskeho priestoru a Nórska. Do všeobecného rámca žiadali zapracovať podrobnejšie problematiku kvality a ochrany ovzdušia.

Okrem vyššie uvedených iniciatív, MKO ďalej napr. pripomienkovali výzvu MV SR k budovaniu a modernizácii systémov včasného varovania a vyrozumienia, pokyny na kontrolu malých spaľovacích zariadení, stratégiu na zlepšenie kvality ovzdušia a pripravovaný dokument Programu rozvoja mesta Banská Bystrica. Participovali na príprave katalógu opatrení na zlepšenie

kvality ovzdušia a adaptačných opatrení v Bratislave, prepracovali pocitovú mapu po zavedení parkovacej politiky na Uhlisku v Banskej Bystrici, sumarizovali a rešeršovali vhodné materiály do krajského enviro-vzdelávacieho materiálu v Trenčianskom kraji, navrhovali relevantné opatrenia do strategického dokumentu PZKO aj pre jednotlivé obce na základe prijatých podnetov, a i.

4.17 Ďalšie aktivity

V rámci odpočtu progresu práce majú MKO priestor aj na vkladanie záznamov ďalších aktivít, ktoré realizovali a tematicky ich nemožno zaradiť do žiadneho z predchádzajúcich indikátorov. Rok 2024 bol prínosný pre unikátne aktivity, tzn. nové aktivity, ktoré sa realizovali v rámci projektu vďaka MKO prvýkrát. Medzi tieto ďalšie aktivity patrí napr.:

- [autorstvo a vydanie brožúry MKO L. Bira - Krajina, stromy a my](#), ktorá približuje hodnotu stromov pre životný priestor;
- vysielanie video spotov v hromadnej doprave v rámci Prešovského a Žilinského kraja;
- vysielanie video spotov v čakárňach ordinácií v rámci Prešovského kraja;
- [pilotné informatívne plošné meranie pevných častíc PM₁₀ nad obcou Blahová pomocou dronu](#);
- [víťazstvo ZŠ J. A. Komenského v Seredi, v národnej súťaži Európsky týždeň mobility aj vďaka aktivitám MKO](#), ktoré na škole prebehli v mesiacoch jún-september (napr. meranie prachových častíc pred školou, uzatvorenie cesty pred školou na 1. týždeň, bezpečné mapovanie ciest s 12. triedami a pod.);
- [mobilný monitoring kvality ovzdušia prebiehal v týchto obciach: Beluša, Piešťany, Rožňava, aj na základe súčinnosti s MKO](#);
- [zorganizovanie fotografickej súťaže pre študentov stredných škôl v ŽSK](#);
- organizácia prvého krajského [envirofestivalu Za zelený kraj v ŽK](#);
- realizácia kampaní „Do školy po vlastných“ na školách v mestách [Banská Bystrica](#), Košice, Nitra, Púchov, Rovinka, Sereď, Varín, Vráble, Vranov nad Topľou;
- [spolupráca na kampani Šarkaniáda](#);
- a mnohé ďalšie aktivity, ktoré veľakrát nie je možné kvantifikovať, avšak ich prínos je nemenej podstatný.

5 ZÁVER

Aktuálne platný princíp nastavenia indikátorov pokroku pre sieť manažérov kvality ovzdušia je v súčasnosti založený na priebežnom sledovaní cieľov a míľnikov projektu. V súčasnosti možno vyhodnotiť súbor indikátorov MKO ako dostatočne obsiahly, čo umožňuje efektívne sledovať, či sa naplňujú ciele projektu v rámci MKO.

V roku 2024 boli hlavnými menovateľmi pri výkone činnosti manažérov početné stretnutia a aktivity v teréne, ako aj aktívna práca na príprave PZKO.

Od tohto roku môže verejnosť čiastočný progres sledovať aj prostredníctvom interaktívnej mapy na [projektovej webovej aplikácii](#). Verejnosť môže takýmto inovatívnym spôsobom sledovať, ako MKO naplňajú hlavné poslanie zlepšiť kvalitu ovzdušia a zvýšiť povedomie o dôležitosti čistého vzduchu pre naše zdravie a životné prostredie. Informovaná a zapojená verejnosť je kľúčom k úspechu, a preto aj náučné podujatia sú neoddeliteľnou súčasťou snáh o lepšie a zdravšie ovzdušie. Verejnosť má možnosť takýmto spôsobom sledovať aktivity v teréne a filtrovať ich podľa krajov, obcí, typu návštevy a rokov. Fotodokumentáciu z vybraných typov návštev, t. j. z pracovných stretnutí so zástupcami obcí, podujatí (verejných osvetových aktivít) a aktivít na školách môžu občania rovnako vidieť na [projektovej web stránke populair.sk](#).

Všetky verejne dostupné údaje a čísla zahŕňajú výlučne externé stretnutia, avšak počas realizácie projektu sa MKO aktívne zúčastňovali, prípadne organizovali aj ďalšie stretnutia a aktivity, ktoré sú detailnejšie popísané a kvantifikované v predchádzajúcich podkapitolách a sú súčasťou prílohy B *Indikátory MKO za rok 2024*.

V roku 2024 vďaka MKO a KJ postúpila aj práca na príprave strategických dokumentov PZKO. MKO pracovali na zbere dát, navrhovali opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia, problematiku komunikovali s relevantnými samosprávami, konzultovali dopady opatrení so SHMÚ, zúčastňovali sa na stretnutiach pracovných skupín, pravidelne konzultovali jednotlivé postupy a v plnej miere poskytovali svoje kapacity OÚSK v súvislosti s prípravou PZKO. Stanovený cieľ publikovať PZKO do konca roka 2024 a následne ich aktualizovať každé tri roky s pomocou MKO do r. 2027, však nebol z objektívnych dôvodov dosiahnutý. Hlavnými dôvodmi boli skutočnosti, že za vydanie PZKO sú zodpovedné OÚSK (Ministerstvo vnútra SR) a tak MKO priamo nezodpovedajú za vydanie a nevedia ovplyvniť termín aktualizácie. Proces aktualizácie bol predĺžený aj z dôvodu novelizácie zákona o ochrane ovzdušia, z dôvodu nového hodnotenia ORKO, PZKO taktiež budú po prvýkrát v histórii SR podliehať procesu SEA. Proces SEA v súvislosti s vydaním PZKO so sebou priniesol najmä finančné a časové zdržanie. Podrobnosti k tejto aktivite, ktorá je v rámci práce MKO ich prioritou, sú popísané vo Výstupe 3 *Výročná správa o príprave PZKO za rok 2024*.

Pokrok v práci MKO pravidelne vyhodnocujú a sledujú v rámci štvrtročného vyhodnocovania supervízori a na weekly calloch aj koordinátorka projektu, akční lídri a KJ. Počas piatich rokov implementácie projektu LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia prišlo k zmenám na pozíciách MKO a KJ niekoľkokrát. Z dosiahnutých výsledkov a hodnotení, ale možno konštatovať, že tieto personálne zmeny ovplyvňujú dosahovanie stanovených cieľov len minimálne. Noví MKO sú v organizáciách dobre integrovaní iba s určitými komplikáciami, ktoré si vyžadujú čas najmä na pochopenie administratívneho systému, štruktúry oddelení, na ktorých pôsobia, pretože ich agenda sa môže úplne líšiť od agendy projektu Populair.

Po odbornej stránke je potrebné zachovať vzdelanie nových členov tímu, ale získavanie praktických a manažérskych zručností a neustále odborné štúdium, je nevyhnutné

aj pre manažerov kvality ovzdušia a KJ, ktorí už na projekte pôsobia dlhšie obdobie.

Prínos práce MKO v téme ochrany ovzdušia je pre Slovensko nespochybniteľný, nakoľko doposiaľ tu obdobné personálne kapacity chýbali. Ovzdušie na Slovensku stále nie je často diskutovanou témou. Dobrá kvalita ovzdušia a vplyvy znečisteného ovzdušia na verejné zdravie boli dlhodobo ignorované. V rámci projektu sa MKO venujú osвете nielen širokej verejnosti, ale aj zástupcom verejnej správy. Robia tak veľmi záslužnú prácu, ktorou sa podieľajú na zmene vzorcov správania. Nespochybniteľným prínosom je aj ich odborná spolupráca pri príprave PZKO a pri posilňovaní odborných kapacít v regiónoch. V prenesenom význame sú MKO “oči, uši a nosy” projektu vo všetkých regiónoch Slovenska. Spájajú problematiku ochrany a kvality ovzdušia naprieč štátnou správou, samosprávami a verejnosťou. Bez zanietenej a aktívnej práce MKO by napĺňanie cieľov projektu a zlepšovanie kvality ovzdušia na Slovensku neboli možné.

6 PRÍLOHY

Dokument *Výročná správa o pokroku manažerov kvality ovzdušia za rok 2024* je výstupom projektu. Ďalšie dokumenty, uvedené nižšie, priamo súvisia s týmto dokumentom a sú k dispozícii v intranete projektu, [na webovom sídle projektu](#), v časti menu *Intranet - Projektové výstupy - C1 Konkrétne opatrenia - C1.1 MKO*. Prístup je možný po prihlásení pridelenými prístupovými údajmi.

Príloha A - *Indikátorové požiadavky na MKO za rok 2024*

Príloha B - *Indikátory MKO za rok 2024*

Príloha A – Indikátorové požiadavky na MKO za r. 2024

1. Komunikácia s okresným úradom v sídle kraja a okresnými úradmi

Pokračovanie v aktívnej spolupráci s OÚSK a OÚ na základe Memoranda o spolupráci na príprave PZKO (podpísanom medzi prednostom/prednostkou okresného úradu v sídle kraja a ministrom ŽP), prezenčné stretnutia, informovanie a konzultácie s koordinačnou jednotkou, harmonogram prípravy PZKO a jeho dodržiavanie v súčinnosti s OÚSK.

2. Komunikácia s obcami a mestami k PZKO

Pokračovanie v aktívnej spolupráci s nameranými a namodelovanými ORKO (mestá, obce, aglomerácie s mestskými časťami), najmä v súvislosti s prípravou PZKO.

3. Komunikácia s príbuznými odborními skupinami/subjektami

Napríklad Cech kachliarov, Komora kominárov Slovenska, Regionálna správa ciest. Tieto subjekty väčšinou spolupracujú na príprave PZKO, preto môže byť osobný kontakt na regionálnej úrovni dôležitý v závislosti od daného regiónu. Ide o networking a zdieľanie osobných skúseností s inými odborníkmi a subjektami. Odborné skupiny je potrebné osloviť vo veci konkrétnych otázok (napr. opatrenia v PZKO), nie v kontexte všeobecnej spolupráce, pretože tú má v kompetencii koordinačná jednotka.

4. Príprava a spracovanie PZKO

Nastavenie komunikácie a spolupráce MKO s OÚSK v duchu Memoranda o spolupráci (medzi MŽP SR a OÚSK). Aktívna účasť na zasadnutí poradného výboru prípadne pracovnej skupiny k PZKO a podobne.

5. Prijaté podnety a stav ich riešenia

Ide o podnety od občanov (otázka, návrh opatrenia, tip na hotspot, sťažnosť a podobne). Prijaté môžu byť elektronicky (e-mail), telefonicky, ale aj osobne (ústne). Po ústnom prijatí podnetu MKO v intranete:

- Uvedie zdroj podnetu (telefonát, email, osobne). V tabuľke je to stĺpec "R".
- Uvedie meno ak je známe (kto vás kontaktoval).
- Zvolí kategóriu.
- Pokiaľ je zdroj nešpecifikovaný, začne podnet kľúčovým slovom zdroja, napr.: INTERNET, DISKUSNÉ FÓRUM dnesdycham.sk a pod.
- Autor/vkladateľ sa doplní automaticky.
- Robí záznamy stručne a zrozumiteľne.
- Odpoveď na podnet poskytne čo najskôr a túto zaznamená aj v intranete.

6. Účasť na akciách

Účasť MKO na akciách a podujatiach pre verejnosť bez odborného príspevku:

- vzdelávacie akcie zamerané na environmentálne vzdelávanie, riešenie enviro problémov (napr. lesnícke dni, oslovenie bezobalových obchodov a pod.),
- festivaly, mestské/obecné akcie, v rámci ktorých je zriadený aj priestor pre NGO a projekty,
- organizované prednášky pre verejnosť, tematické filmové premietania,
- odborné konferencie, workshopy a školenia (na ktoré je MKO pozvaný v kontexte projektu),
- iné akcie.

7. Aktívna účasť na akciách/ dosah na verejnosť

Účasť MKO na akciách pre verejnosť s poskytnutím odborného príspevku - prednáška, ukážka meracích zariadení, prezentácia projektu a podobne.

- demonštračné projekty v rámci podujatí organizovaných KJ alebo MKO,
- spoluúčasť na roadshow príbuzných projektov (Obnov dom),
- festivaly, mestské/obecné akcie, v rámci ktorých je zriadený aj priestor pre NGO a projekty,
- odborné konferencie a workshopy (na ktoré je MKO pozvaný v kontexte projektu),
- organizované prednášky pre verejnosť,
- tematické filmové premietania,
- iné akcie.

8. Mediálne výstupy a vstupy na stránku dnesdycham.sk a populair.sk, vrátane blogu

Publikácie v tlačných a elektronických médiách, rozhovory pre médiá. Poskytovanie informácií o projekte, o lokálnej kvalite ovzdušia, regionálna zaujímavosť, akcia, ktorej sa zúčastní aj MKO (nemusí ísť o samostatný príspevok, ale aj spojený, v ktorom je spomenutý projekt a MKO). Zamerať sa na tlač bez spoplatnenia príspevku (obecné, regionálne, lokálne noviny). Pri spracovávaní tém pre weby LIFE populair by mal MKO klást dôraz na lokálnu problematiku kvality ovzdušia a pridružené témy, zaujímavosti, akcie, ktorých sa MKO účastní. Obsah príspevku má byť zameraný na verejnosť.

9. Aktivita na sociálnych sieťach - Facebook, Instagram, LinkedIn.

Aktívna spolupráca siete MKO a využívanie sily sociálnych sietí. Pokiaľ MKO nevyužíva sociálne siete, je dôležité, aby podporoval komunikáciu projektu prostredníctvom webového sídla partnera projektu - zdieľanie webových stránok populair.sk a dnesdycham.sk - aktuality, plánované podujatia a podobne.

10. Spolupráca s obcami a mestami (okrem PZKO)

Pokračovanie v aktívnej spolupráci s mestami a obcami, prípadne nadviazanie nových kontaktov. V oslovovaní prioritizovať obce, ktoré sú známe problémami s kvalitou ovzdušia aj bez monitorovacej stanice (lokálne kúreniská, doprava). Aktivita bola navrhnutá, aby

sa v priebehu projektu pokrylo celé Slovensko. Obce ako posledné v poradí nebudú mať z časového hľadiska priestor na riešenie problémov, preto odporúčame aktivitu nerozdeľovať proporčne na roky, ale obce oslovovať priebežne.

11. Navštívené subjekty/Spolupráca

MKO by mal osloviť školy, lekárov (dosah na pacientov), cirkevné organizácie, mestských poslancov, tretí sektor, projekty. Informovať tieto subjekty o projekte LIFE Populair, ponúknuť možnosti spolupráce (prednášky, vzdelávacie materiály, účasť na seminároch, konzultácie a pod.).

12. Školenia

Školenia sú väčšinou organizované KJ, prípadne niektorým z partnerov projektu, či externou organizáciou. Jedná sa aj o požadované školenia zo strany MKO, komunikačné-všeobecné-manažérske (k rastu zručností), odborné školenia podľa plánu školení - tabuľka v MS Teams: *MKO – Všeobecné – Súborné – Školenia*.

13. Štúdium a analýza odborných podkladov

Samoštúdium legislatívy a odborných článkov, odborných podkladov, správ, osobné vzdelávanie. Analýza strategických dokumentov - napríklad R-PUM, PUMM, nízkouhlíkové stratégie, územné plány a ďalšie dokumenty súvisiace s kvalitou ovzdušia. Analýza projektov - prioritné sú projekty s dopadom na zlepšenie kvality ovzdušia, mnohé z nich budú slúžiť ako podklad pre tvorbu PZKO. Znalosť týchto informácií súvisiacich so sledovaným regiónom je pre MKO kľúčová.

14. Interná komunikácia a spolupráca

Spolupráca s koordinačnou jednotkou projektu LIFE IP, SAŽP, SHMÚ, s partnermi projektu. Jedná sa aj o priebežné zapisovanie informácií o stretnutiach (interných, externých) do intranetu, vybavovanie úloh v rámci stanovených termínov a podobne.

15. Navštívené domy (v súvislosti s aktivitou C3)

Tento indikátor sa v r. 2024 pripravoval.

16. Príprava strategických dokumentov / navrhovanie opatrení / pracovné skupiny

MKO môže spolupracovať aj na príprave ďalších strategických dokumentov (okrem PZKO), môže sa zúčastňovať stretnutí pracovných skupín k uvedeným dokumentom a podobne.

17. Ďalšie (súvisiace) aktivity

Ide o aktivity, ktoré úzko súvisia s prácou MKO, ale nemožno ich zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich oblastí.